

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ,
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К.Д. УШИНСЬКОГО»

Хмельницька гумантарно-педагогічна академія (Україна)

Юго Западний університет «Неофіт Рілські» (Болгарія)

Велікотирновські Університет «Св.Св.Кіріл і Методій» (Болгарія)

Харбінський інженерний університет (Китай)

Міжнародний Незалежний Університет Молдови (ULIM) (Молдова)

УПРАВЛІННЯ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
21-22 листопада 2024 року**

УДК: 378.11+371.201+658.401.2
У677

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Сакалюк О. О. – завідувач кафедри освітнього менеджменту та публічного управління ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кандидат педагогічних наук, доцент.

Ручкіна М. М. – доцент кафедри освітнього менеджменту та публічного управління ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кандидат педагогічних наук, доцент.

Рецензенти:

Корнєшук В. В. – завідувач кафедри психології та соціальної роботи Національного університету «Одеська політехніка», д.пед.н., професор

Воронова С. В. – завідувач науково-методичної лабораторії управлінської діяльності та забезпечення якості освіти, старший викладач кафедри філософії освіти КЗВО «Одеської академії непевної освіти Одеської обласної ради», к. пед. н.

Рекомендовано до друку Вченою радою ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», протокол №7, від 26 грудня 2024 року.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

Управління та інновації в освіті: досвід, проблеми та перспективи:

У677 збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса 21-22 листопада 2024 року Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського , 2024. 134 с.

До збірника увійшли матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої управлінню закладами освіти, досвіду, проблемам та перспективам їх розвитку.

Науковці та здобувачі освіти висвітлюють питання щодо управління освітнім процесом в умовах розвитку інноваційного середовища та організаційно-психологічних аспектів менеджменту в освіті.

УДК: 378.11+371.201+658.401.2
© Університет Ушинського, 2024

Література:

1. Новікова О.Ф., Азьмук Н.А. Цифровізація – чинник посилення резильєнтності соціально-трудової сфери та повоєнного відновлення України / Економіка та суспільство. – 2023. - № 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-27>
2. Kusmin, M.; Saar, M.; Laanpere, M. Smart schoolhouse – Designing IoT study kits for project-based learning in STEM subjects. In Proceedings of the Global Engineering Education Conference (EDUCON), Tenerife, Spain, 17–20 April 2018; pp. 1514-1517.
3. Резолюція Digital Education Action Plan (2021-2027). URL: https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/digital-education-action-plan_en
4. Ilieva, Galina; Yankova, Tania. IoT in Distance Learning during the COVID-19 Pandemic. TEM Journal. Volume 9, Issue 4. pp. 1669-1674.
5. Головка О.М. Цифрова освіта та ЄС: інтернет речей в дії / Соціальна і цифрова трансформація: теоретичні та практичні проблеми правового регулювання : матеріали науково-практичної конференції, 10 грудня 2020 р., м. Київ / упоряд.: О.А. Баранов, В.М. Фурашев, С.О. Дорогих. – Київ : Фенікс, 2020. – С.55-55
6. У вересні 2024 в Україні запустять публічну бета-версію освітнього застосунку "Мрія". URL: <https://life.pravda.com.ua/society/fedorov-rozpoviv-koli-zapustyat-osvitniy-zastosunok-mriya-303365/>.

*Черненко Наталія, Україна
Цзінь Фанфей, Китай*

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Сучасні реалії сьогодення, соціально-економічні зміни в умовах реформування освітньої галузі, а також глобалізації та цифровізації вимагають від керівників закладів загальної середньої освіти високого рівня професійної підготовки, адаптивності та готовності до безперервного розвитку. Їх професійний розвиток є одним із головних чинників забезпечення якості освіти, ефективності управлінських процесів і стабільності закладів освіти у динамічних умовах, що зумовлює необхідність глибокого аналізу викликів, можливостей і складових професійного розвитку керівників шкіл.

Необхідність професійного розвитку керівника закладу загальної середньої освіти зумовлена кількома чинниками: виклики сучасного освітнього простору (адаптація освітнього процесу до індивідуальних потреб здобувачів освіти, інклюзивність та діджиталізація навчання, соціально-емоційне навчання, забезпечення рівних можливостей для всіх учнів), що вимагає від керівника здатності ефективно управляти змінами в освітньому середовищі; нормативні вимоги (законодавчо встановлені стандарти компетентності

керівника закладу загальної середньої освіти, які передбачають відповідність професійним критеріям; особистісна готовність до управлінської діяльності; прагнення керівника досягати високих результатів у професійній діяльності та постійно вдосконалювати свої навички й компетентності). Зазначені аспекти визначають потребу в безперервному розвитку знань, умінь та лідерських якостей керівника.

Різні аспекти професійного розвитку керівників закладів освіти досліджуються у працях багатьох науковців. Зокрема: О. Бондарчук аналізує актуальні проблеми професійного розвитку керівників закладів загальної середньої освіти [2]; Г. Єльнікова досліджує технологію розробки змісту формування управлінської діяльності керівників закладів освіти на основі їх професійно-кваліфікаційних характеристик [3]; Т. Сорочан вивчає поєднання професійної культури та професійної самосвідомості, яке забезпечує високий рівень здійснення керівником професійної діяльності [7] та ін.

Поняття професійного розвитку трактується дослідниками з різних позицій – педагогіки, психології, акмеологічного, синергетичного та інших підходів. Воно розглядається як «процес закономірних змін, що включає кількісні та якісні перетворення у професійній діяльності в контексті життєвого розвитку особистості» [4]. Професійний розвиток як процес задоволення освітніх потреб фахівця відображає рівень якості освіти, якої досягла доросла людина [6, с. 465]. Забезпечення високої якості освіти дорослої особи, зокрема керівника закладу загальної середньої освіти, є важливим керованим процесом. Він спрямований на створення умов для реалізації потенціалу особистості та вимагає організації спеціального управління якістю освітніх послуг [5, с. 945-947]. В. Бобир розглядає професійний розвиток керівника закладу дошкільної освіти як безперервний, цілеспрямований, організований та інтегруючий процес професіоналізації особистості [1, с. 4-5]. Н. Шевченко трактує професійний розвиток керівника закладу загальної середньої освіти з позицій теорії м'яких систем, які мають власну структуру, здатну реагувати на зовнішні впливи, але водночас зберігати внутрішню сутність, функціональність і здатність до розвитку [8, с. 14].

Отже, професійний розвиток керівника закладу освіти ми розглядаємо як безперервний процес удосконалення професійних знань, умінь, навичок, компетентностей та особистісних якостей, які необхідні для ефективного управління закладом освіти. Професійний розвиток передбачає систематичне підвищення кваліфікації, набуття нового досвіду, адаптацію до змін в освітньому середовищі, впровадження інновацій та розвиток лідерських якостей, що сприяють досягненню високих стандартів якості освіти.

Складовими професійного розвитку є: освітня підготовка та підвищення кваліфікації; управлінська діяльність та стратегічне планування; розвиток комунікативних, аналітичних та організаційних навичок; участь у професійних спільнотах та співпраця з іншими закладами освіти; самоосвіта, саморефлексія та робота над помилками.

Розглядаючи професійний розвиток керівника закладу загальної середньої освіти з позиції системного підходу, Н. Шевченко пропонує

педагогічну модель його професійного розвитку, яка спрямована на забезпечення якості освіти та враховує ключові ознаки системного підходу. Модель формується за такими ознаками: цілепокладання, структурованість, цілісність, взаємозв'язок між елементами [1, с. 14].

В. Бобир до структурних компонентів професійного розвитку керівника відносить: знання (базові та спеціалізовані знання, необхідні для ефективного виконання функцій керівника), уміння та навички (практичні інструменти, які забезпечують якісне та успішне виконання посадових обов'язків), особистісні та професійні якості (рисни характеру, цінності та компетенції, що сприяють повній реалізації потенціалу керівника в професійній діяльності), культуру (світогляд, духовність, моральність, етичність, а також ціннісні орієнтації, які формують основу професійної поведінки та лідерства), мотивацію (професійну самосвідомість, орієнтацію на перспективи, критичне мислення, які спонукають до постійного розвитку та вдосконалення). Зазначені компоненти, на думку автора, є фундаментом для всебічного розвитку керівника, що забезпечує його успішність у професійній діяльності [1, с. 6].

Структурованість професійного розвитку керівника передбачає використання різноманітних освітніх можливостей, серед яких:

- ✓ формальна освіта (здобуття знань і навичок через навчання в інститутах післядипломної освіти, магістратурі закладів вищої освіти або на ліцензованих курсах підвищення кваліфікації);

- ✓ неформальна освіта (участь у наукових конференціях, тематичних заходах (семінарах, вебінарах, тренінгах, воркшопах тощо), які організовуються громадськими освітніми організаціями чи іншими суб'єктами надання освітніх послуг);

- ✓ інформальна освіта (здобуття знань через самоосвіту, активну участь у роботі професійних спільнот, а також через обмін досвідом і спілкування з колегами).

Отже, професійний розвиток керівників закладів загальної середньої освіти є ключовим фактором забезпечення якості освітнього процесу та ефективного управління. У сучасних умовах цей розвиток передбачає безперервне вдосконалення знань, умінь, компетенцій і особистісних якостей керівників відповідно до нових освітніх стандартів, законодавчих вимог та інноваційних підходів у сфері управління. Згідно з результатами наукових досліджень, професійний розвиток керівника поєднує різні аспекти, серед яких самоосвіта, підвищення кваліфікації, засвоєння нових управлінських функцій, розвиток педагогічних здібностей і формування індивідуального стилю лідерства.

Література

1. Бобир В. Професійний розвиток керівника дошкільного навчального закладу // *Науковий вісник УМО «Педагогіка»*, 2016. №2. С. 1-9.

2. Бондарчук О. І. Технологія формування психологічної компетентності суб'єктів освітнього процесу в умовах відкритої освіти // *Відкрита освіта : інноваційні технології та інноваційний менеджмент*, 2018. С. 197-210.

3. Єльнікова Г. В. Деякі питання підготовки керівника навчального закладу на основі розроблення його професійно-кваліфікаційної характеристики // *Педагогічний дискурс*, 2009. №5. С. 78-84.

4. Каденко І. В., Щетініна А. С. Феномен професійного розвитку в сучасному освітньому середовищі // *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі*, 2019. т. 2, № 67, С. 24–30. URL : <https://cutt.ly/SGtq27m>

5. Лукіна Т. О. Управління якістю освіти. Енциклопедія освіти / В. Г. Кремень, Ред. Київ, Україна : Юріном Інтер, 2008, С. 945–947.

6. Лукіна Т. О. Якість освіти дорослих / В. Г. Кремень, Ю. В. Ковбасюк, Ред. Київ, Україна : Основа, 2014, С. 465.

7. Сорочан Т. Розвиток професіоналізму управлінської діяльності керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної педагогічної освіти : автореф. дис ... д-ра пед.наук : 13.00.04. Луганськ. 2005.

8. Шевченко Н. В. Професійний розвиток керівників закладів загальної середньої освіти із забезпечення якості освіти : системний підхід. *Педагогічний науковий журнал*. Випуск 1, 2024. С. 9-18.

Шеломовська Оксана, Україна

ОСВІТНЯ ПОСЛУГА: СОЦІОЛОГІЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ СУТНОСТІ ТА ЗНАЧЕННЯ

До середини ХХ ст. освіта розумілася, у більшості випадків, як індивідуальне та суспільне благо, оскільки саме їй відводилася провідна роль у формуванні та розвитку людського капіталу, за рахунок якого в розвинених країнах, згідно з експертними оцінками, створюється більшість валового національного продукту. Але, сьогодні освіта, а особливо вища, переважно виконує функції освітньої послуги, що є цілком об'єктивним для сучасності. Формула «освіта як послуга» є відображенням культури ринкового суспільства, панівними цінностями якого є максимізація корисності, ефективність та конкурентоспроможність, свобода та плюралізм самовизначення. Це передбачає функціонування закладів вищої освіти на полі бізнесу, а основним регулятором цієї галузі стає ринок. В цьому контексті вважається, що освітня послуга не володіє специфічними якісними особливостями по відношенню до інших послуг (лише – кількісні), а усі міркування про її «суспільний» характер можна практично однаково віднести до будь-якого товару чи послуги [1].

Зі святилища фундаментальних наукових цінностей вища освіта все більше перетворюється на певну подобу супермаркету. Ця думка доведена і цілком легітимна у сучасній соціологічній науці. Так, відомий соціолог З. Бауман зазначає, що все, що зробили університети останні дев'ятсот років, мало сенс або за орієнтації на вічність, або в рамках доктрини прогресу; модерніті ж позбавила першої, тоді як постмодерніті знецінила другу. На практиці це

ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА: АНДРАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ	
Лі Мяо SWOT-АНАЛІЗ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В КИТАЇ	78
Мотузенко О. ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНСЬКИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	82
Полєжаєв Ю. ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ГРАМОТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	85
Рожнова Т. ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ОСВІТНІХ, ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК В СУЧАСНИХ УМОВАХ	88
Ручкіна М. РОЛЬ ПОЗНАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ У ФОРМУВАННІ М'ЯКИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS) ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	90
Рябовол Л. НОВЕЛИ ОСВІТНЬОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО НАВЧАННЯ	93
Салата Г. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЄВРОПИ та УКРАЇНИ: ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ	96
Фомічова О. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНИМИ ЗНАННЯМИ ЯК НАПРЯМОК ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ	98
Секція 5	
Бортнік О. КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ МОДЕЛЕЙ ЗАХИСТУ ОСВІТНІХ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	102
Завалій (Попюк) Я. РОЗВИТОК ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН	105
Кузнецова Ю., Самсонова О., Чорна Г. ДИДАКТИЧНА ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ	108
Масляк П. АГРЕСИВНА ГЕОГРАФІЯ	111
Новікова О., Панькова О. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ВІТЧИЗНЯНОЇ ОСВІТИ ТА ТРУДОВІЙ СФЕРІ: ПРОБЛЕМИ, МОЖЛИВОСТІ, ОРІЄНТИРИ НА ЄС	114
Черненко Н., Цзінь Фанфей	117